

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 13918

Tarih : 16-09-2025

10/3117

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kamu hizmeti niteliği taşıyan elektrik dağıtımının, özelleştirme politikaları sonucu özel şirketlere devredilmiş olması, kamu yararının geri plana itilmesine yol açmıştır. Elektrik gibi temel bir yaşam hakkı, özel hukuk hükümlerine tabi şirketler eliyle yürütülmesi; yurttaşları, şirketlerin kâr odaklı tasarrufları karşısında korunaksız bırakmıştır. Şırnak başta olmak üzere Diyarbakır, Mardin, Urfa, Batman gibi birçok ilde Dicle Elektrik Dağıtım A.Ş. (DEDAŞ) tarafından yürütülen uygulamalar bu durumun en çarpıcı örneklerini oluşturmaktadır.

Bu bağlamda DEDAŞ'ın uygulamalarının; Anayasa, Elektrik Piyasası Kanunu ve ilgili mevzuata uygunluğu; yurttaşların temel hak ve özgürlükleri üzerindeki etkileri; özel hayatın gizliliği, mülkiyet hakkı, adil yargılanma ve hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşır olup olmadığı hususlarının tüm yönleriyle araştırılması ve kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

Nevroz UXSAL ASLAN

Şırnak Milletvekili

GEREKÇE

Elektrik dağıtım faaliyetini özel bir şirket olarak yürüten DEDAŞ'ın son yıllardaki uygulamaları yurttaşların yaşam hakkını, mülkiyetini ve özel hayatını ihlal eden sonuçlar doğurmuş; ciddi toplumsal tepkilere yol açmıştır.

Şirket, hizmet bölgesinde kaçak elektrik kullanımını tespit etmek amacıyla son teknolojilerle donatıldığını iddia ettiği drone ve yapay zekâ destekli denetimler başlatmıştır. Bu yöntemle kayıt dışı trafoların ve kaçak kullanımların tespit edildiğini kamuoyuna duyurmuştur. Ancak mevzuatta kaçak elektrik tespitine ilişkin yöntemler açıktır: fiili tespit, tutanak düzenlenmesi, imza veya şerh işlemleri ve aboneye tebliğ.

Ancak konu hakkındaki kayıt dışı trafoları belirlemek için alındığı belirtilen izinlerin ticari amaçlarla veya başka şirketler üzerinden alındığı, hatta bazı bölgelerde drone uçuş izni dahi olmadan bu işlemlerin yapıldığı görülmektedir. Oysa Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü (SHGM) tarafından drone uçurmak için verilen izin, Valilik, Genelkurmay ve Devlet Hava Meydanları İşletmesi'nden görüş alınarak verilmektedir. Bu izinler her zaman ve her yerde geçerli olmayıp, uçuş yapılacak alanın koordinatlarının açıkça belli olması, uçuşun tarih, saat aralığı, yükseklik (irtifa), kalkış ve iniş noktaları ile acil durum prosedürleri, kullanılacak frekans ve NOTAM bilgileri gibi ayrıntılar açık şekilde belirtilmesi- gösterilmesi gerekir. Belirtilen koordinatların dışında çekim yapılması yasak olduğu gibi, amacı dışında kullanımı da hukuka aykırıdır. Buna rağmen DEDAŞ'ın söz konusu kurallara riayet etmediği, drone uçuşlarını keyfi biçimde gerçekleştirdiği iddiaları ciddi bir hukuksuzluğa işaret etmektedir.

Bu durum, şirketin drone kullanımını hem izinsiz hem de denetimsiz biçimde gerçekleştirdiğini göstermektedir. Dahası, drone çekimlerinin Kişisel Verilerin Korunması Kanunu açısından da ciddi sakıncalar taşıdığı görülmektedir. Kişisel veri sayılabilecek görüntülerin ilgili kişilerin rızası olmadan kaydedilmesi, özel hayatın gizliliğini ihlal edecek şekilde işlenmesi açık bir hak ihlalidir. Buna karşın, bu çekimlerin hangi kapsamda yapıldığına dair herhangi bir bağımsız

denetim mekanizması bulunmamakta; izinli uçuşlarda dahi özel hayatı ihlal eden kayıtlar yapılması re'sen denetlenmemektedir.

Örneğin 22 Ağustos 2025'te Şırnak'ın İdil ilçesinde bir dronun köylüler tarafından düşürülmesi olayı basında geniş yer bulmuş ve kamuoyunda yoğun tartışmalara yol açmıştır. Söz konusu olay üzerine tarafımızca SHGM arannıştır. SHGM'den elde edilen bilgilere göre DEDAŞ'ın Şırnak bölgesinde kayıt dışı trafo ve kaçak elektrik kullanımının tespiti amacıyla herhangi bir resmi başvurusu bulunmamaktadır. Bu da şirketin drone faaliyetlerini hukuki çerçevenin tamamen dışında, izinsiz ve denetimsiz biçimde yürüttüğünü ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda köylerin ve hanelerin görüntülenmesi Anayasa'nın 20'nci maddesinde güvence altına alınan özel hayatın gizliliğini ihlal etmektedir. İdil'de yaşanan olay da bu uygulamanın toplumsal meşruiyetinin bulunmadığını somut şekilde göstermiştir.

Öte yandan DEDAŞ, bir yandan kaçak elektrikle mücadele için ileri teknolojiler kullandığını iddia ederken, diğer yandan en temel yükümlülüğü olan bakım ve onarımı yerine getirmemektedir. Eskiye elektrik hatları ve bakımsız trafolar büyük yangınlara ve can kayıplarına yol açmaktadır. 21 Haziran 2024'te Diyarbakır'ın Çınar ilçesinde başlayıp Mardin'in Mazıdağı'na sıçrayan yangında 15 yurttaş yaşamını yitirmiş, onlarcası yaralanmıştır. Savcılık raporları ve uzman incelemeleri yangının elektrik hatlarından kaynaklandığını ortaya koymasına rağmen DEDAŞ sorumluluğu reddetmiş, kamu otoriteleri de şirketi koruyan açıklamalarda bulunmuştur. Bu çelişki, şirketin ileri teknoloji söylemiyle sorumluluktan kaçmaya çalıştığını açıkça göstermektedir.

Bununla birlikte yurttaşlara uygulanan cezaların da büyük oranda usulsüz olduğu görülmektedir. Köy bazlı olarak tüm hanelere topluca kaçak kullanım cezası yazıldığı, hanelerin yıllık tüketimlerini katbekat aşan fahiş borçlar çıkarıldığı, ödeme sırasında yurttaşların dava açmaktan vazgeçmeleri için feragatname imzalamaya zorlandıkları iddia edilmektedir. Bu uygulamalar hukuk devleti ve adil yargılanma ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

DEDAŞ'ın faaliyetleri yalnızca bireysel mağduriyetlerle sınırlı kalmamış, bölgesel ölçekte sosyo-ekonomik ve çevresel yıkıma yol açmıştır. Elektrik kesintileri ve altyapı yetersizlikleri tarım ve hayvancılığı sekteye uğratmış, sulama faaliyetlerini engellemiştir. Yangınlar ise yalnızca tarım arazilerini ve köyleri yok etmekle kalmamış, ormanların ve doğanın tahribatına da sebep olmuştur.

Kamu hizmeti niteliği taşıyan elektrik dağıtımının, özelleştirme politikaları sonucu özel şirketlere devredilmiş olması, kamu yararının geri plana itilmesine yol açmıştır. Bu çerçevede elektrik gibi temel bir yaşam hakkı, özel hukuk hükümlerine tabi şirketler eliyle yürütülmesi; yurttaşları, şirketlerin kâr odaklı tasarrufları karşısında korunaksız bırakmıştır. Oysa Elektrik Piyasası Kanunu'nun başlangıç maddelerinde açıkça belirtildiği üzere elektrik dağıtımının 'yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreye uyumlu' olması esastır. Ancak bu ilkeler fiilen uygulanmamakta, yurttaşların en temel ihtiyaçları dahi karşılanamamaktadır.

Bu bağlamda, elektrik dağıtım faaliyetini özel bir şirket olarak yürüten DEDAŞ'ın uygulamaları, yurttaşların yaşam hakkını, mülkiyetini ve özel hayatını ihlal edecek boyuta ulaşmış; keyfi cezalandırmalar, bakım-onarım ihmalleri ve hukuka aykırı denetim yöntemleri ciddi mağduriyetler doğurmuştur.

Tüm bu nedenlerle DEDAŞ'ın faaliyetlerinin hukuka uygunluğu, kamu hizmeti sorumlulukları ve yurttaşların yaşamı üzerindeki etkilerinin araştırılması; hak ihlallerinin önlenmesi ve gerekli yasal düzenlemelerin yapılması amacıyla Meclis araştırması açılması zorunludur.

1			
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	Çiçen
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	Saruhan Oluç
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	Halide
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	Özgül
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	Ayşe
7	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI	BATMAN	Mehmet
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	Zülküf
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	Kamuran
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	Hüseyin
11	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	Sevilay
12	YILMAZ HUN	İĞDIR	Yılmaz
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	Öznur
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ömer
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	Nejla
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	Ferit
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	Ceylan
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	İbrahim
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	Kezban
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	Mahmut